Yrityksen perustajan opas

Sisällysluettelo

1. Liikeidea ja ammattitaito....2
2. Yrityksen ympäristön tuntemus....3
3. Resurssien arviointi ja rahoitus. 3
4. Yritysmuodot....3
    4.1 Yksityinen toiminimi 3
    4.2 Avoin yhtiö 5
    4.3 Kommandiittiyhtiö 6
    4.4 Osakeyhtiö....8
    4.5 Osuuskunta 9
5. Yrittäjäksi 5 minuutissa 11
6. Alkavan yrityksen rahoitus.... 12
    6.1 Rahoitusmuodot 12
    6.2 Oma pääoma.... 12
    6.3 Vieras pääoma.... 12
    6.4 Investoinnit.... 12
7. Alkavan yrityksen vakuutukset.... 13
    7.1 Lakisääteiset henkilövakuutukset 13
    7.2 Vapaaehtoiset henkilövakuutukset.... 13
    7.3 Omaisuuden ja toiminnan vakuutukset.... 13
    7.4 Ajoneuvojen vakuutukset.... 14
    7.5 Matkavakuutukset.... 14
8. Luvanvaraiset elinkeinot.... 14
9. Tuotteen ja tietotaidon suojaaminen.... 14
10. Liikeidea ja liiketoimintasuunnitelma.... 15
    10.1 Yritystoiminnan kuvaus.... 15
    10.2 Markkina-analyysi 15
    10.3 Toiminnan aloittaminen 15
    10.4 Markkinointisuunnitelma 15
    10.5 Tuotteen/palvelun kehittäminen 15
    10.6 Strategian pääsuunnat 16
    10.7 Yrityksen organisaatio.... 16
    10.8 Yrityksen toiminnan arviointi ja ennustaminen.... 16

Aiotko yrittäjäksi?

Tuntuuko Sinusta, että itsenäisenä yrittäjänä saisit enemmän aikaan ja pystyisit paremmin toteuttamaan itseäsi? Ehkä olisi otollinen aika perustaa oma yritys.

Pienyrittäjyys on palkkatyöstä luopuvalle suuri haaste. Yrittäjyys vaatii paljon myös perheeltä, sillä kahdeksantuntinen työpäivä harvoin riittää jokapäiväisten asioiden hoitoon. Käytännössä yrittäjyydessä on kyse pitkäjänteisestä työnteosta, tarmokkaasta pyrkimisestä kohti tavoitteita ja taidosta kohdata sekä onnistumisia että epäonnistumisia. Monille yrittäjyydestä muodostuukin elämäntapa.

Usein puhutaan ns. yrittäjän vaistosta, mutta henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi tulevalta yrittäjältä vaaditaan vankkaa uskoa omiin kykyihin ja omaa tahtoa. Lisäksi yrittämisessä helpottaa alan koulutus, ammattitaito, kilpailutilanteen tunteminen ja hyvä yritysidea. Idean kehittämiseen ja testaamiseen kannattaa panostaa, sillä liikeideasta syntyvän tuotteen tai palvelun on menestyttävä markkinoiden kovassa kilpailussa.
Itsensä elättäminen oman yrityksen avulla on houkutteleva ajatus, jota kannattaa pysähtyä hetkeksi miettimään. Onko juuri nyt oikea hetki tarttua uuteen haasteeseen? Irrottaudu hetkeksi yrittäjyyden maailmaan ja tutustu Osuuspankin aloittavan yrittäjän tietopankkiin.

1. Liikeidea ja ammattitaito

Suomessa on elinkeinovapaus, jonka mukaan käytännössä kenellä tahansa on oikeus harjoittaa liiketoimintaa. Poikkeuksena ovat luvanvaraiset elinkeinot, joiden toimintaa viranomaiset valvovat. Lisäksi edellytetään, että toiminta tapahtuu hyvien tapojen ja terveen kilpailun hengessä.

Useiden yritysten toiminta perustuu innovaatioon; aloittava yrittäjä lähtee liikkeelle kehittämällä edelleen aiemmasta työpaikasta tuttua tuotetta. Hyvä liikeidea ja vahva usko itseen eivät kuitenkaan yksin riitä. Vapaa kilpailu tarjoaa myös muille yrittäjille mahdollisuuden hyötyä kopioimalla jonkun toisen liikeidean. Tämän välttämiseksi kannattaa aina selvittää mahdollisuudet omaperäisen tuote-, toiminta- tai liikeidean suojaamiseen. Yritystä ideoidessa ja perustamistoimia tehdessä kannattaa harkita asioita useasta eri näkökulmasta.

Kun ajatus omasta yrityksestä on kypsynyt pisteeseen, jossa liikeidea ja toiminnan pääpiirteet ovat selvät, laaditaan liiketoimintasuunnitelma (LTS), jossa kuvataan yksityiskohtaisesti yrityksen tavoitteet, rahoitussuunnitelmat, strategiat jne. Huolella laadittu liiketoimintasuunnitelma auttaa, kun neuvotellaan pankin kanssa mahdollisuudesta saada rahoitusta.

Menestyminen kilpailluilla markkinoilla edellyttää vankkaa ammattitaitoa. Tämä tarkoittaa perehtyneisyyden ja hyvän tuoteosaamisen ohella riittäviä tietoja erilaisista yritystoimintaan liittyvistä asioista. Näitä ovat esim. myynnin kehittäminen, budjetointi, kirjanpito, verotus jne. Kannattaa tutustua myös ELY-keskuksen sivuilta löytyvään liiketoimintasuunnitelman laatimisesta kertovaan tarkempaan oppaaseen ja työkirjaan.

2. Yrityksen ympäristön tuntemus

Yrittäjän on varmistuttava siitä, että markkinoilla on kysyntää hänen tuotteelleen. Tästä syystä on tunnettava kilpailutilanne, markkinoiden rakenne ja hinnoitteluun vaikuttavat tekijät. Yrittäjän on varmistuttava siitä, että ympäristön perusrakenteet mahdollistavat yrittämisen. Esimerkiksi että tarvittavia raaka-aineita on saatavilla, että tavarantoimitukset onnistuvat, ja että yrittäjä tuntee markkinoilla vallitsevat olosuhteet, asiakkaat ja ostokanavat. Lisäksi onnistumisen kannalta on tärkeää tuntea alan yleiset liiketavat ja lain säännökset.

Yrittäminen on tiivistä yhteistyötä yrityksen työntekijöiden, alihankkijoiden, rahoittajien sekä viranomaisten kanssa. Näiltä sidosryhmiltä saadaan yrityssuunnittelun tueksi arvokasta tietoa. Monet virheet ja sudenkuopat vältetään, jos alusta lähtien suunnistetaan oikeaan suuntaan. Mitä paremmin alkavan yrityksen toimiala on tuttu jo ennestään, sitä helpompaa on aloittaa liiketoiminta.

3. Resurssien arviointi ja rahoitus

Ratkaisevaa on osata mitoittaa yhteen resurssit ja tarpeet. Panoksia on oltava riittävästi, jotta suunniteltu tuotantotaso saavutetaan, mutta toisaalta yritykseen ei kannata sitoa liikaa resursseja, sillä silloin kannattavuus kärsii. Resurssien arvioinnissa keskeinen kysymys on, paljonko yrittäjä tarvitsee rahoitusta ja mistä se saadaan? Pankista saa tukea ja asiantuntijan neuvoja hankkeen arviointiin.

Kun liiketoiminnan lähtökohdat ovat selvillä ja alustavat suunnitelmat tehty, on tärkeätä valita toimintaan parhaiten sopiva yritysmuoto.

4. Yritysmuodot

4.1 Yksityinen toiminimi

Yritystoiminta on helpointa aloittaa yrittäjänä eli yksityisenä toiminimenä. Yrittäjät jaetaan liikkeenharjoittajiin ja ammatinharjoittajiin, joille kummallekin on tyypillistä itsenäinen omaan lukuun työskenteleminen. Ammatinharjoittaja harjoittaa itsenäisesti ammattiaan ilman ulkopuolista työvoimaa. Liikkeenharjoittajan liiketoimintaansa sijoittama pääoma on usein ammatinharjoittajan sijoitusta suurempi ja hänellä on vierasta työvoimaa palveluksessaan.

Perustamistoimet

Ennen kuin yritystoiminta virallisesti alkaa, yrittäjän tulee tehdä tarvittavat ilmoitukset. Yksityisestä toiminimestä ei tarvita erillisiä perustamisasiakirjoja.

Yrittäjä vastaa henkilökohtaisesti liiketoiminnassa syntyvistä sitoumuksista, joten toiminnan voi käynnistää heti, jollei kyseessä ole luvanvarainen toimiala. Mahdollinen elinkeinolupailmoitus tulee liittää mukaan kaupparekisteri-ilmoitukseen ja elinkeinon luonteen niin vaatiessa on tehtävä tarvittavat ilmoitukset viranomaisille.

Yrittäjän tulee tehdä ilmoitus kaupparekisteriin, mikäli

- yrityksessä työskentelee muita kuin perheenjäseniä (eli muita kuin aviopuoliso tai yrittäjän alaikäinen tai muuten holhouksenalainen lapsi tai lapsenlapsi)
- yrityksellä on erilliset liiketilat
- toiminta on luvanvaraista

Kaupparekisterimerkinnän etuna on, että se tekee yrityksen tiedoista julkisia ja samalla suojaa yrityksen toiminimen.

Yrittäjän eli yksityisen toiminimen on oltava Euroopan talousalueella (Eta) asuva luonnollinen henkilö. Etan ulkopuolella asuva tarvitsee Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämän luvan.

Alkupääoma ja vastuu yhtiön veloista

Vähimmäisalkupääomaa ei ole määritelty. Yrittäjä vastaa rajoituksetta kaikista yritystoiminnan veloista henkilökohtaisesti.

Edustaminen ja päätösvalta

Yrittäjä edustaa yritystä yksin ja tekee kaikki sitä koskevat päätökset.

Kirjanpito ja tilintarkastus

Yrittäjän on pidettävä yrityksen kirjanpito erillään henkilökohtaisesta varallisuudestaan ja toiminnastaan. Maksuperusteinen kirjanpito on ammatinharjoittajalle riittävä. Mikäli toiminimen haltijalla on työntekijöitä, vaaditaan kahdenkertaista suoriteperusteista kirjanpitoa. Toiminimellä ei ole tilintarkastuspakkoa, eikä tilinpäätöstietoja tarvitse toimittaa kaupparekisteriin.

Voitonjako

Yritystoiminnan tulos on suoraan yrittäjän käytettävissä.

Verotus

Yritystulo verotetaan yrittäjän tulona. Yritystulo jaetaan ansio- ja pääomatuloihin yrityksen nettovarallisuuden perusteella.

Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus lasketaan siten, että yrityksen veronalaisista varoista vähennetään vähennyskelpoiset velat. Huomioon otetaan vain elinkeinotoimintaan kuuluvat varat ja velat. Yksityistalouden varoja ja velkoja ei lueta mukaan. Yksityisen elinkeinonharjoittajan lähdeverollisia tilejä ja joukkolainoja ei lueta nettovarallisuuteen. Nettovarallisuuteen lisätään 30 % niistä palkoista, jotka yritys on maksanut 12 edeltävän kuukauden aikana. Uuden yrittäjän ensimmäisen verovuoden pääomatulo-osuuden laskentaperusteena käytetään tilikauden päättymishetken nettovarallisuutta.

Pääomatuloa on 20 %:n vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudelle. Vero pääomatulosta on 30 %. Ansiotulosta maksetaan valtionveroa progressiivisen vero-asteikon mukaan, kunnallisveroa kotikunnan tuloveroprosentin mukaan ja kirkollisveroa oman seurakunnan tuloveroprosentin mukaan. Noin 30.000 euron tuloihin asti ansiotulosta menevä kokonaisvero on pienempi kuin pääomatulon vero.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi valita yritystulon pääomatulo-osuudeksi 20 %:n sijasta 10 %:n tuoton. Vaatimus tehdään elinkeinotoiminnan veroilmoituksessa. Loppuosa jaettavasta yritystulosta on ansiotuloa.

Jos puolisot harjoittavat elinkeinotoimintaa yhdessä, sekä yritystulon pääomatulo-osuus että ansiotulo-osuus jaetaan heidän kesken. Pääomatulo jaetaan verotettavaksi puolisoille omistusosuuksien suhteessa ja ansiotulo työpanosten suhteessa. Jos elinkeinonharjoittaja ei esitä jakosuhteista muuta selvitystä, osuudet jaetaan puoliksi.

Jos elinkeinotoiminnan tuloon sisältyy käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen tai arvopapereiden luovutusvoittoja, luovutusvoittoa vastaava määrä jaettavasta yritystulosta on nettovarallisuudesta riippumatta aina pääomatuloa.

Yksityisen liikkeen tai ammatin tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tuloksesta 10 seuraavan vuoden aikana. Elinkeinonharjoittaja voi kuitenkin vaatia tappion vähentämistä pääomatuloistaan jo tappion syntymisvuonna. Tappio tulee jälkimmäisessä tapauksessa vähennetyksi kokonaan 30 %:n verokannalla.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi ottaa yrityksestään vapaasti rahaa yksityisottoina. Yksityisotot eivät ole elinkeinonharjoittajan veronalaista tuloa. Jos yksityisotot ylittävät yritystoiminnan tuottaman voiton, yritykselle muodostuu negatiivinen oma pääoma, joka vaikuttaa yrityksen korkovähennysoikeuteen.

4.2 Avoin yhtiö

Avoimen yhtiön yhtiömiehet toimivat yhtiössä tasavertaisina. Yhtiömiehiä voi olla kaksi tai useampia. Kukin avoimen yhtiön yhtiömies vastaa yhteisvastuullisesti yrityksen vastuista sekä omasta että toisten yhtiömiesten puolesta.

Perustamistoimet

Avoin yhtiö syntyy yhtiömiesten välisellä sopimuksella (yhtiösopimus). Avoimen yhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään kaksi yhtiömiestä. Perustajien tulee laatia kirjallinen yhtiösopimus, joka liitetään kaupparekisteriin tehtävään ilmoitukseen. Käytännössä avoin yhtiö syntyy heti, kun yhtiömiehet päättävät yhtiön perustamisesta. Vasta kaupparekisterimerkinnän myötä yhtiön tiedoista tulee julkisia. Mahdollinen elinkeinolupailmoitus tulee liittää mukaan kaupparekisteri-ilmoitukseen.

Ainakin yhdellä avoimen yhtiön yhtiömiehistä tulee olla asuinpaikka tai, jos vastuunalainen yhtiömies on oikeushenkilö, kotipaikka Euroopan talousalueella (Eta). Jos kaikki yhtiömiehet tulevat Etan ulkopuolelta, tarvitaan elinkeinonharjoittamiselle Patentti- ja rekisterihallituksen lupa.

Alkupääoma ja vastuu yhtiön veloista

Vähimmäispääomaa ei ole määritelty. Avoin yhtiö voidaan perustaa ilman rahapanosta, työpanos riittää. Avoimen yhtiön yhtiömiehet ovat kukin henkilökohtaisesti kaikella omaisuudellaan vastuussa yhtiön kaikista velvoitteista, mm. veroista ja maksuista, kuten työnantajasuorituksista ja arvonlisäveron tilittämisestä. Yhtiömies voi joutua maksamaan myös yhtiökumppaneittensa osuuden yhtiön veloista ja vastuista. Yhtiömiesten yhteinen vastuu veroista ja maksuista säilyy senkin jälkeen, kun yhtiö on merkitty kaupparekisteriin. Yhtiömies on vastuussa myös niistä velvoitteista, jotka yhtiöllä jo on hänen siihen liittyessään.

Edustaminen ja päätösvalta

Yhtiön kaikki yhtiömiehet ovat oikeutettuja edustamaan yhtiötä sekä osallistumaan yhtiön hallintoon. Toisaalta jokaisella yhtiömiehellä on oikeus kieltää toista yhtiömiestä ryhtymästä tiettyyn toimenpiteeseen. Erillisillä sopimuksilla voidaan rajoittaa eri yhtiömiesten oikeutta edustaa yhtiötä. Avoimella yhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, jonka tehtävänä on yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen. Toimitusjohtajan asemaan liittyy tiettyjä erityiskysymyksiä riippuen siitä, onko kysymyksessä yhtiömies, vai ulkopuolinen henkilö.

Kirjanpito ja tilintarkastus

Yrityksen tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Ei tilintarkastuspakkoa. Tilinpäätös on toimitettava kaupparekisteriin vain laajamuotoisesta toiminnasta.

Voitonjako

Palkkaa voidaan maksaa tehdyn työn perusteella. Varoja voidaan nostaa yksityisottoina. Yksityisotto ei edellytä erityisiä voitonjakotoimenpiteitä.

Verotus

Avoin yhtiö ei ole verotuksessa erikseen verovelvollinen. Sen tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiehillä. Elinkeinotoiminnan tulos ja henkilökohtainen tulo jaetaan erikseen yhtiömiehille. Tulolähteiden tappioita ei jaeta yhtiömiehille, vaan ne vähennetään tuloksesta 10 seuraavan verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy.

Yhtiömiesten tulo-osuudet jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi verovuotta edeltävän verovuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden perusteella. Pääomatuloa on määrä, joka vastaa 20 %:n tuottoa yhtiömiehen osuudelle edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Loppuosa tulosta on ansiotuloa. Uuden yhtymän ensimmäisen verovuoden pääomatulo-osuuden laskentaperusteena käytetään tilikauden päättymishetken nettovarallisuutta. Kun pääomatulo-osuutta lasketaan, nettovarallisuuteen lisätään 30 % edeltävän 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista.

Noin 30.000 euron tuloihin asti ansiotulosta menevä kokonaisvero on pienempi kuin pääomatulon vero.

Yhtiömies voi nostaa yhtiöstä palkkaa ja saada luontoisetuja. Yhtiömies voi valita, nostaako palkkaa vai voitto-osuutta. Yksityistilin kautta nostetut voitto-osuudet pienentävät yhtiön omaa pääomaa. Jos yksityisotot ylittävät yritystoiminnan tuottaman voiton, yritykselle muodostuu negatiivinen oma pääoma, joka vaikuttaa yrityksen korkovähennysoikeuteen.

4.3 Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiö soveltuu tilanteisiin, joissa yrityksen perustamiseen osallistuvista henkilöistä osa haluaa tulla mukaan vain rahoittajana ilman sitoutumista yhtiön toimintaan ja päätöksentekoon.

Rahapanoksen sijoittajaa kutsutaan äänettömäksi yhtiömieheksi. Hän vastaa yhtiön sitoumuksista vain sijoittamallaan pääomalla.

Perustamistoimet

Kommandiittiyhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään kaksi yhtiömiestä. Osa yhtiömiehistä on vastuunalaisia ja osa äänettömiä yhtiömiehiä. Yhtiömiesten tulee laatia kirjallinen yhtiösopimus sekä

tehdä ilmoitus kaupparekisteriin, minkä jälkeen yhtiön tiedot ovat julkisia. Mahdollinen elinkeinolupailmoitus tulee liittää mukaan kaupparekisteri-ilmoitukseen.

Vähintään yhdellä kommandiittiyhtiön vastuunalaisista yhtiömiehistä tulee olla asuinpaikka tai, jos vastuunalainen yhtiömies on oikeushenkilö, kotipaikka Euroopan talousalueella (Eta). Jos kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet tulevat Etan ulkopuolelta, tarvitaan elinkeinonharjoittamiselle Patentti- ja rekisterihallituksen lupa.

Alkupääoma ja vastuu yhtiön veloista

Vastuunalaiset yhtiömiehet ovat kukin henkilökohtaisesti kaikella omaisuudellaan vastuussa yhtiön kaikista velvoitteista, mm. veroista ja maksuista, kuten työnantajasuorituksista ja arvonlisäveron tilittämisestä. Yhtiömies voi joutua maksamaan myös yhtiökumppaneittensa osuuden yhtiön veloista ja vastuista. Yhtiömiesten yhteinen vastuu veroista ja maksuista säilyy senkin jälkeen, kun yhtiö on merkitty kaupparekisteriin. Yhtiömies on vastuussa myös niistä velvoitteista, jotka yhtiöllä jo on hänen siihen liittyessään. Äänetön yhtiömies vastaa yhtymän velvoitteista vain yhtymäpanoksellaan.

Edustaminen ja päätösvalta

Varsinaisesta toiminnasta vastaavaa yhtiömiestä kutsutaan vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. Vastuunalainen yhtiömies vastaa kaikista yrityksen sitoumuksista sekä omasta että muiden vastuunalaisten yhtiömiesten puolesta.

Kommandiitti-yhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, jonka tehtävänä on yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen. Toimitusjohtajan asemaan liittyy tiettyjä erityiskysymyksiä riippuen siitä, onko kysymyksessä vastuunalainen yhtiömies, äänetön yhtiömies, vai ulkopuolinen henkilö.

Kirjanpito ja tilintarkastus

Yrityksen tulee pitää toiminnastaan kahdenkertaista kirjanpitoa. Erityisesti vastuunalaisten yhtiömiesten on huolehdittava kirjanpidosta. Kommandiittiyhtiöllä ei ole tilintarkastuspakkoa. Tilinpäätös on toimitettava kaupparekisteriin vain laajamuotoisesta toiminnasta.

Voitonjako

Palkkaa voidaan maksaa tehdyn työn perusteella. Varoja voidaan nostaa yksityisottoina. Yksityisotto ei edellytä erityisiä voitonjakotoimenpiteitä.

Verotus

Kommandiittiyhtiö ei ole verotuksessa erikseen verovelvollinen. Sen tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiehillä. Elinkeinotoiminnan tulos ja henkilökohtainen tulo jaetaan kukin erikseen yhtiömiehille. Tulolähteiden tappioita ei jaeta yhtiömiehille, vaan ne vähennetään saman tulolähteen tuloksesta 10 seuraavan verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy.

Yhtiömiesten tulo-osuudet jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi verovuotta edeltävän verovuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden perusteella. Pääomatuloa on määrä, joka vastaa 20 %:n tuottoa yhtiömiehen osuudelle edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Loppuosa tulosta on ansiotuloa. Uuden yhtiön ensimmäisen verovuoden pääomatulo-osuuden laskentaperusteena käytetään tilikauden päättymishetken nettovarallisuutta.

Kommandiittiyhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä elinkeinotoiminnan varoista velat. Elinkeinotoiminnan varoina ei pidetä lainasaamisia yhtiömiehiltä. Kun pääomatulo-osuutta lasketaan, nettovarallisuuteen lisätään 30 % edeltävän 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista. Verotuksessa laskettu nettovarallisuus jaetaan yhtiömiehille.

Jos jaettavaan elinkeinotoiminnan tuloon sisältyy käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen tai arvopapereiden luovutusvoittoja, yhtiömiehen osuus luovutusvoitoista on nettovarallisuudesta riippumatta aina pääomatuloa. Osuus henkilökohtaisen tulolähteen tulosta on yhtiömiehille kokonaan pääomatuloa.

Yhtiöstä saadut pääomatulo-osuudet ja ansiotulo-osuudet lisätään yhtiömiesten muihin pääoma- ja ansiotuloihin. Pääomatulo-osuuden veroprosentti on aina 30. Ansiotulosta maksettava vero on progressiivinen. Noin 30.000 euron tuloihin asti ansiotulosta menevä kokonaisvero on pienempi kuin pääomatulon vero.

Yhtiömies voi nostaa yhtiöstä palkkaa ja saada luontoisetuja. Yhtiömies voi valita, nostaako palkkaa vai voitto-osuutta. Yhtiömiesten nostamat voitto-osuudet ovat verovapaita, koska tulo on verotettu suoraan heidän tulonaan. Yksityistilin kautta nostetut voitto-osuudet pienentävät yhtiön omaa pääomaa. Jos yksityisotot ylittävät yritystoiminnan tuottaman voiton, yritykselle muodostuu negatiivinen oma pääoma, joka vaikuttaa yrityksen korkovähennysoikeuteen.

4.4 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö soveltuu parhaiten laajamuotoiseen yritystoimintaan. Osakeyhtiön perustaminen ja hallinto on tarkemmin säädeltyä kuin henkilöyhtiöiden.

Perustamistoimet

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Osakeyhtiötä perustettaessa perustajat laativat perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen. Yhtiölle on avattava pankkitili, jolle osakkeiden merkintähinta maksetaan. Päätös pankkitilin avaamisesta voidaan sisällyttää perustamissopimukseen. Tietyin edellytyksin osakkeiden merkintähinta voidaan maksaa rahan sijasta joko kokonaan tai osittain muulla omaisuudella eli niin sanottuna apporttina. Osakkeiden merkinnän ja osakepääoman maksun tulee tapahtua ennen kaupparekisteriin merkitsemistä. Yhtiö syntyy kaupparekisterimerkinnällä.

Alkupääoma ja vastuu yhtiön veloista

Yksityisen osakeyhtiön osakepääoma on oltava vähintään 2 500 euroa. Koko osakepääoma on maksettava ennen yhtiön ilmoittamista rekisteriin. Osakkeenomistaja vastaa yhtiön sitoumuksista vain sijoittamaansa osakepääomaan asti. Aloittavan osakeyhtiön osakkeenomistaja ja yrityksen toiminnasta vastaava on useissa tapauksissa yksi ja sama henkilö. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön omistaja voi joutua vastaamaan yhtiön veloista henkilökohtaisesti erilaisten takausjärjestelyiden kautta.

Edustaminen ja päätösvalta

Osakeyhtiötä edustaa sen hallitus. Osakeyhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, joka hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Juoksevilla asioilla tarkoitetaan asioita, jotka eivät ole yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisia tai laajakantoisia. Mm. muista kuin juoksevista asioista päättää hallitus, jonka päätökset on pöytäkirjattava. Tietyistä asioista on päätettävä yhtiökokouksessa tai osakkeen-omistajien yksimielisellä päätöksellä.

Jos yhtiölle on valittu toimitusjohtaja, tämä edustaa yhtiötä juoksevissa asioissa. Vähintään yhdellä hallituksen jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oltava kotipaikka Euroopan talousalueella, ellei Patentti- ja rekisterihallitus myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä. Tietyistä laissa ja yhtiöjärjestyksessä ääritellyistä asioista päättää yhtiökokous.

Kirjanpito ja tilintarkastus

Yrityksen tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Pienet yhtiöt on vapautettu tilintarkastusvelvollisuudesta. Tilinpäätös on aina toimitettava kaupparekisteriin.

Voitonjako

Osakkaat voivat nostaa yhtiöstä varoja mm. palkkana, osinkona ja lainana. Yrittäjäosakkaan yhtiöstä nostama rahalaina, joka on maksamatta verovuoden päättyessä, verotetaan pääomatulona. Verovapaat yksityisotot eivät ole mahdollisia. Osinkoa voidaan jakaa vain sellaisesta vapaasta omasta pääomasta, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Osingon jakaminen ei kuitenkaan ole sallittua, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.

Verotus

Osakeyhtiötä verotetaan erillisenä verovelvollisena ja se maksaa verotettavasta tuloksestaan yhteisöveroa 20 %. Osakeyhtiön toiminnan tuottama tulo ei sellaisenaan vaikuta yksittäisen osakkaan verotukseen. Osakeyhtiön verotuksessa vahvistetut tappiot vähennetään 10 seuraavan verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy. Tappiot vähennetään sen tulolähteen tuloksesta, jossa ne ovat syntyneet.

Listaamattoman yhtiön jakaman osingon verotus riippuu yhtiön nettovarallisuudesta. Osinko on verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa 9 %:n tuottoa osakkeen matemaattiselle arvolle (nettovarallisuudelle per osake). Tällaisella verovapaalla osingolla on 60 000 euron osakaskohtainen yläraja. Jos osakkaan saamat 9 %:n perusteen mukaan määritetyt osingot ei-listatuista yhtiöistä ylittävät 60 000 euroa vuodessa, osingoista 30 % on verovapaata tuloa ja 70 % on veronalaista pääomatuloa (vero 30 %). Jos osinkoa maksetaan enemmän kuin 9 %:n tuotto osakkeen matemaattiselle arvolle, siitä 70 % on veronalaista ansiotuloa.

4.5 Osuuskunta

Osuuskunta on perusluonteeltaan avoin taloudellinen yhteisö, jonka jäsenmäärä ja pääoma ovat edeltä käsin määräämättömät ja ne voivat siis vaihdella. Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhteisönsä avulla tai muulla tavalla. Käytännössä useat osuuskunnat palvelevat myös muita kuin jäseniään.

Perustamistoimet

Osuuskunnan voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä taikka yhteisöä, säätiötä tai muuta oikeushenkilöä. Perustajan on tultava osuuskunnan jäseneksi. Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi olla osuuskunnan perustajana. Osuuskuntaa perustettaessa perustajat laativat perustamiskirjan. Osuuskunnan perustamisesta on tehtävä ilmoitus kaupparekisteriin kuuden kuukauden kuluessa perustamiskirjan päiväyksestä. Osuuskunta syntyy vasta rekisteröinnillä.

Alkupääoma ja vastuu yhtiön veloista

Osuuskunnan osuuspääoman määrää ei ole ennalta määrätty. Osuuspääoma muodostuu osuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä. Osuuskunnan jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osuuskunnan velvoitteista. Jäsenen vastuuta voidaan kuitenkin laajentaa osuuskunnan säännöissä erilaisin lisämaksuvelvoittein, mikä tosiasiallisesti merkitsee jäsenten joutumista vastuuseen osuuskunnan velvoitteista.

Edustaminen ja päätösvalta

Osuuskuntaa edustaa hallitus. Osuuskunnalla voi olla myös toimitusjohtaja, jos osuuskunnan säännöissä niin määrätään tai hallitus niin päättää. Vähintään yhdellä hallituksen jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oltava kotipaikka Euroopan talousalueella, ellei Patentti- ja rekisterihallitus myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä. Tietyistä laissa ja osuuskunnan säännöissä määritellyistä asioista päättävät osuuskunnan kokous tai edustajisto.

Kirjanpito ja tilintarkastus

Osuuskunnan tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Pienet osuuskunnat on vapautettu tilintarkastusvelvollisuudesta. Tilinpäätös on aina toimitettava kaupparekisteriin.

Voitonjako

Osuuskunnan varoja voidaan jakaa jäsenille ja heidän oikeudenomistajilleen vain lain sallimilla tavoilla. Ylijäämää voidaan jakaa vain, jos se osuuskunnan säännöissä sallitaan. Osuuskunta voi sääntöjensä puitteissa maksaa jäsenilleen ylijäämää (voittoa) joko ylijäämänpalautuksena tai osuuspääomalle maksettavana korkona. Mikäli säännöissä ei muuta määrätä, ylijäämän jako tulee toteuttaa siinä

suhteessa, jossa jäsenet ovat käyttäneet osuuskunnan palveluja hyväkseen. Jakokelpoinen ylijäämä määräytyy vahvistetun taseen sekä tilikauden ja edellisten tilikausien tuloksen perusteella.

Verotus

Osuuskunta on erikseen verovelvollinen ja se maksaa verotettavasta tuloksestaan yhteisöveroa 20 %. Osuuskunnan vahvistetut tappiot vähennetään 10 seuraavan verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy. Tappiot vähennetään sen tulolähteen tuloksesta, jossa ne ovat syntyneet.

Osuuskunta voi vähentää maksamansa ylijäämänpalautuksen verotuksessaan, jos sen jakoperusteena ovat osuuskunnan ostot tai myynnit taikka niihin rinnastettavat suoritukset.

Jäsenelle ylijäämänpalautus voi olla joko verovapaata tuloa tai veronalaista tuloa. Yksityishenkilölle ylijäämänpalautus on verovapaata tuloa, jos se jaetaan jäsenille näiden tekemien yksityistalouden ostojen perusteella. Elinkeinotoimintaan, maatilatalouden harjoittamiseen tai muuhun tulon hankkimistoimintaan liittyessään ylijäämänpalautus on saajalle veronalaista tuloa ja se käsitellään ostojen tai myyntien oikaisueränä.

Osuuspääoman korko on osuuskunnalle verotuksessa vähennyskelvotonta voitonjakoa.

Luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle osuuspääoman korot ovat verovapaata tuloa 1.500 euroon vuotuiseen rajaan saakka. Verovapaiden osuuspääoman ja muiden pääomasijoitusten korkojen 1.500 euron raja on henkilökohtainen. Työosuuskunnissa maksettu ylijäämänpalautus ja osuuspääoman korko saatetaan verotuksessa katsoa jäsenen saamaksi palkkatuloksi.

5. Yrittäjäksi 5 minuutissa

Toiminnan aloittaminen

Yksityisen toiminimen toiminnan aloittaminen ei edellytä mitään erityisiä sopimuksia tai toimenpiteitä, ellei perustaja harjoita luvanvaraista elinkeinotoimintaa tai hänellä ole sitä varten pysyvää toimipaikkaa. Yksityinen toiminimi syntyy, kun toiminta käytännössä alkaa. Toiminimen perustaminen on nopeaa ja lopettaminen helppoa.

Mikäli yrityksessä työskentelee muita kuin perheenjäseniä (eli muita kuin aviopuoliso tai yrittäjän alaikäinen tai muuten holhouksenalainen lapsi tai lapsenlapsi), yrityksellä on erilliset liiketilat tai toiminta on luvanvaraista, tulee yrittäjän tehdä ilmoitus kaupparekisteriin. Perusilmoitus on tehtävä ennen toiminnan aloittamista.

Maatilatalouden tai kalastuksen harjoittaja ei ole ilmoitusvelvollinen.

Ilmoitus kaupparekisteriin ja verottajalle

Lähes kaikki liikkeen- ja ammatinharjoittajat ovat velvollisia tekemään ilmoituksen kaupparekisteriin ja verohallinnolle yrityksensä aloittamisilmoituksen. Perusilmoituksen saa tehdä sellainenkin elinkeinonharjoittaja, joka ei ole siihen velvollinen. Esim. luoton vakuutena käytettävä yrityskiinnitys voidaan vahvistaa vain rekisteröidyn yrityksen omaisuuteen.

Yritykset voivat helposti ilmoittaa tietonsa samalla lomakkeella molemmille viranomaisille. Yhteiset ilmoitukset voi jättää verohallinnon toimipisteisiin, kaupparekisteriin, TE-keskuksiin ja maistraatteihin taikka lähettää postitse yhteiseen postilokeroon. Rekisteröiminen on varmin tapa suojata yrityksen toiminimi. Kaupparekisteri perii käsittelymaksun voimassa olevan hinnaston mukaisesti.

Kaikki, jotka liiketoiminnan muodossa harjoittavat tavaroiden tai palveluiden myyntiä, ovat arvonlisäverovelvollisia. Verotuksen ulkopuolelle on jätetty joitakin lainsäädännössä erikseen mainittuja toimintoja mm. kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti, terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä sosiaalipalvelut. Jos yrityksen liikevaihto kalenterivuodessa jää alle 8500 euron, sen ei tarvitse ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi.

Veron maksaminen

Yrittäjä maksaa ennakkoveronsa yleensä ennakkokantona, jolla katetaan valtion ja kunnallisvero ja muut verot ja maksut. Aloittamisilmoituksella elinkeinonharjoittaja ilmoittaa ensimmäisen tilikauden arvioidun liikevaihdon sekä arvioidun verotettavan tulon. Sen perusteella verotoimisto laskee ennakkoveron määrän ja lähettää ennakkoverolipun.

Vakuutukset

Kaikkien Suomessa asuvien 18–68-vuotiaiden yrittäjien, jotka ovat toimineet yrittäjänä yhtäjaksoisesti vähintään 4 kk täytettyään 18 vuotta, on otettava pakollinen yrittäjän eläkevakuutus (YEL). Vakuutusyhtiöt kertovat tarkemmin vakuutusehdoista.

Selvitä myös vapaaehtoisen vakuutussuojan tarpeellisuus

Kirjanpito

Valitse harkiten tilitoimisto. Toimiva suhde kirjanpitäjän kanssa on arvokas asia. Talleta huolellisesti kaikki tositteet kirjanpitoa varten ja toimita ne aina viivytyksettä kirjanpitoa hoitavalle tilitoimistolle.

Muut toimet

Avaa liikettä varten yksityistalouden tilistä erillinen tili Osuuspankissa

Käänny Osuuspankin asiantuntijoiden puoleen keskustellaksesi yrityksen perustamiseen liittyvistä kysymyksistä ja tarvitsemastasi rahoituksesta.

Jos ryhdyt työnantajaksi ulkopuolisille
- hanki y-tunnus verottajalta
- ilmoittaudu työnantajaksi verottajalle aloittamis-/muutosilmoituksella
- ota työntekijälle eläkevakuutus

6. Alkavan yrityksen rahoitus

6.1 Rahoitusmuodot

Alkavalla yrityksellä on pääasiassa kaksi rahoitusmuotoa käytettävissään: omistajien sijoitettavat omat varat eli ns. oma pääoma ja ulkopuoliselta rahoittajalta otettavat lainat eli ns. vieras pääoma. Vasta toiminnan pyöriessä kannattavasti kuvaan astuu tulorahoitus. Yrittäjäksi aikovan kannattaa selvittää mahdollisuutensa käynnistysavustusten tai -tukien saantiin. Alkavalla yrityksellä voi myös olla mahdollisuus saada hinnaltaan tai vakuusvaatimuksiltaan edullista lainarahoitusta.Ota yhteys paikalliseen työvoima- ja elinkeinokeskukseen hankkiaksesi tietoa esim. Finnvera Oyj:n tarjoamista aloittavan yrittäjän palveluista.

6.2 Oma pääoma

Yrittäjän ja yhtiömiesten oman pääomapanoksen on oltava riittävä, jotta ulkopuoliset rahoittajat saadaan vakuuttuneeksi siitä, että omistajat ovat sitoutuneet hankkeeseen. Jos omistaja on valmis sijoittamaan huomattavan osan henkilökohtaisesta varallisuudestaan omaan yritykseen, tämä on osoitus yrittäjän uskosta hankkeeseensa. Oma pääoma on ”kärsivällistä”: se ei vaadi lyhennyksiä eikä korkoja, mikä etenkin yritystoimintaa käynnistettäessä on tärkeää. Oman pääoman sijoitukselle ehditään maksaa korvauksia sitten, kun yritys menestyy ja tulosta syntyy.

6.3 Vieras pääoma

Alkava yritys tarvitsee lähes aina rahoitusta myös ulkopuolisilta rahoittajilta. Vierasta pääomaa neuvoteltaessa oma hanke on osattava ”myydä” rahoittajalle. Tätä varten yrittäjän on pystyttävä esittämään selkeät ja perustellut suunnitelmat ja laskelmat yrityksensä toimintamallista. Ulkopuoliset rahoittajat vaativat uskottavan toiminta-ajatuksen lisäksi lainoilleen vakuudet. Vakuuksina kysymykseen tulevat reaalivakuudet eli irtaimeen tai kiinteään omaisuuteen kohdistuvat pantit sekä erilaiset takaukset. Varsinkin alkuvaiheessa on varauduttava asettamaan vakuudeksi omistajien yksityisomaisuutta, koska yrityksen omat vakuudet eivät vielä ole riittävät. Tällä osoitetaan myös yrittäjien sitoutumisen aste vakavaan yrittämiseen. Pankki on yrittäjälle usein luontevin ulkopuolinen rahoittaja.

6.4 Investoinnit

Yritystoiminnan käynnistäminen edellyttää perusinvestointeja: on oltava tilat, jossa toimintaa harjoitetaan sekä työskentelyyn tarvittavat työkalut ja raaka-aineet.

Alkavan yrityksen tulee tarkkaan harkita mihin niukat varansa käyttää. Alussa on suositeltavaa investoida vain ehdottoman tarpeelliseen ja välttää rahojen sitomista esim. kalliisiin pääomahyödykkeisiin. Liiketoiminnan etsiessä vielä uomaansa myyntituotot ovat epävarmoja. Yrittäjän on laadittava todenmukainen laskelma, kuinka paljon liiketoiminnan aloittaminen aiheuttaa kertaluonteisia aloituskustannuksia. Usein perustamiskuluja ilmaantuu enemmän kuin mihin yrittäjä on osannut varautua. Pelkistetyllä investointilaskurilla voi selvittää tarvittavien hankintojen euromäärä.

7. Alkavan yrityksen vakuutukset

7.1 Lakisääteiset henkilövakuutukset

Lakisääteisiä henkilövakuutuksia yrittäjälle itselleen on yrittäjien eläkevakuutus (YEL) ja työntekijöille työtapaturmavakuutus ja työntekijän eläkevakuutus (TyEL). Yrittäjän ja työntekijöiden lisäksi myös yrityksessä työskentelevät perheenjäsenet tulee vakuuttaa. Pakollisia lakisääteisiä vakuutuksia voidaan täydentää vapaaehtoisilla lisäturvavakuutuksilla.

Yrittäjäasemassa toimiva järjestää ja kustantaa itselleen työeläketurvan yrittäjien eläkelain YEL:n mukaan. YEL:n perusteella maksetaan työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, osa-aikaeläkettä, työttömyyseläkettä ja varhennettua vanhuuseläkettä. YEL-eläkevakuutus on yrittäjälle pakollinen.

Yrittäjä voi ottaa itselleen ja yrityksessä työskenteleville perheenjäsenille yrittäjien tapaturmavakuutuksen, kun he eivät kuulu pakolliseen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen. Ilman tapaturmavakuutusta yrittäjä on yleisen sairausvakuutuksen korvausten varassa.

Työnantajana yrittäjän velvollisuus on huolehtia työntekijöiden eläketurvasta TyEL-vakuutuksella. Lisäksi työntekijälle laki velvoittaa työnantajan ottamaan myös lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, kun hänen palveluksessaan on työsuhteisia työntekijöitä, jotka työskentelevät kalenterivuoden aikana yhteensä yli 12 päivää.

7.2 Vapaaehtoiset henkilövakuutukset

Yrittäjiä huolestuttavat vakava sairaus, työkyvyttömyys, yrityksen avainhenkilön tai yhtiökumppanin kuolema.

Sairaus ja tapaturmatilanteissa vapaaehtoisen henkilövakuutusturvan merkitys korostuu yrittäjälle. Yrittäjän tapaturma, sairastuminen tai työkyvyttömyys voi vaarantaa myös yrityksen toiminnan ja yrittäjän perheen toimeentulon. Siksi monet yrittäjät täydentävät vakuutusturvaansa vapaaehtoisilla lisäturvavakuutuksilla.

Vapaaehtoisella henkilövakuutuksella turvaat lähimmäistesi toimeentulon, varaudut ansiotulon menetyksiin, takaat pääsyn itsellesi nopeasti laadukkaaseen hoitoon sekä nopeutat töihin paluutasi sairauslomalta.

7.3 Omaisuuden ja toiminnan vakuutukset

Alkava yrittäjä kohtaa monenlaisia riskejä. Liikeriskit jäävät yrittäjän omalle vastuulle, vahinkoriskit voi siirtää vakuutusyhtiön kannettavaksi. Huolehtimalla yrityksesi toiminnan ja omaisuuden riittävästä vakuuttamisesta varmistat toiminnan jatkuvuuden myös yllättävissä tilanteissa.

Yrityksen vakuutettavaa omaisuutta ovat käyttö- ja vaihto-omaisuus, vieras omaisuus ja rakennukset. Omaisuus voidaan vakuuttaa esimerkiksi tulipalon, murron, vuodon, kone- ja laiterikon varalta.

Yrityksen toimintaa voidaan turvata ottamalla vakuutus palon tai muun omaisuusvahingon aiheuttaman yritystoiminnan keskeytyksen, vahingonkorvausvelvollisuuden ja oikeudenkäyntikulujen varalta.

Voit vakuuttaa omaisuutesi ja toimintasi vahinkojen varalta joko valitsemalla valmiin vakuutuspaketin tai räätälöimällä itsellesi sopivan kokonaisuuden.

7.4 Ajoneuvojen vakuutukset

Yrityksen kaikilla liikenteeseen käytettävillä ajoneuvoilla on oltava pakollinen lakisääteinen liikennevakuutus. Liikennevakuutus korvaa liikennevahinkoon syyttömän osapuolen henkilö- ja omaisuusvahinkoja sekä vahinkoon syyllisen ajoneuvon kuljettajan ja matkustajien henkilövahinkoja.

Autovakuutus on vapaaehtoinen, ja siitä korvataan omalle ajoneuvolle aiheutuneita vaurioita.

7.5 Matkavakuutukset

Yrityksen matkustava henkilöstö tarvitsee turvakseen kattavan matkavakuutuksen, suuntautui työmatka sitten kotimaahan tai ulkomaille. Työmatka tuo mukanaan muuttuneen riskitilanteen työntekijälle ja yritykselle. Matkustaja ja mukana oleva omaisuus tarvitsee erityistä vakuutussuojaa.

Matkustava henkilöstö tarvitsee suojakseen matkavakuutuksen työ- ja lomamatkoille, koska lakisääteinen tapaturmavakuutus korvaa ainoastaan työssä tai siihen liittyvissä olosuhteissa sattuneet tapaturmat, mutta ei esimerkiksi työmatkalla sattuvaa matkasairautta.

8. Luvanvaraiset elinkeinot

Luvanvaraiseksi säädetyn elinkeinon harjoittaminen edellyttää viranomaisten lupaa. Myönnetystä luvasta on ilmoitettava merkittäessä yritystä kaupparekisteriin. Luvan-varaisia elinkeinoja ovat mm.

- Alkoholin anniskelu
- Ajoneuvojen katsastustoiminta
- Huoltolaitostoiminta
- Sairaankuljetus
- Joukkoliikenne
- Apteekkitoiminta
- Matkatoimisto
- Sijoituspalvelut
- Vartiointiliike
- Taksi
- Ampuma-aseiden ja räjähteiden myynti

9. Tuotteen ja tietotaidon suojaaminen

Vapaa kilpailu voi johtaa myös tuoteideoiden ja innovaatioiden kopioimiseen. Tästä syystä yrityksen kannattaa pyrkiä suojaamaan tuotteensa esimerkiksi immateriaalioikeuksin.

- Patentilla voidaan suojata uudet keksinnöt kuten koneet, tuotteet ja menetelmät, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset.
- Hyödyllisyysmallioikeutta voidaan hakea kevyemmin perustein esimerkiksi tuotteen parannukselle tai menetelmän kehitetymmälle versiolle.
- Tuotteen ulkoasu on tietyin edellytyksin mahdollista suojata mallioikeussuojalla.
- Tekijänoikeussuojaa voivat nauttia esimerkiksi kirjalliset teokset ja tietokoneohjelmat. Tekijänoikeussuojan syntyminen ei edellytä mitään toimenpiteitä, vaan suoja syntyy automaattisesti, jos tuote täyttää tekijänoikeussuojan edellytykset.
- Tavaralle tai palvelulle keksitty tunnus tai merkki on mahdollista rekisteröidä tai vakiinnuttaa tavaramerkiksi. Rekisteröiminen edellyttää tiettyjen edellytysten täyttymistä. Tavaramerkki voi olla esimerkiksi sana tai kuvio taikka näiden yhdistelmä.
- Yrityksen käyttöönottama toiminimi voi saada suojaa rekisterimerkinnällä tai vakiintumisella.
- Yrityksen liike- ja ammattisalaisuudet sekä muu erityinen tietotaito kannattaa pyrkiä pitämään salassa ulkopuolisilta. Tällaista tietoa voidaan suojata paitsi erilaisin käytännöin, myös työntekijöiltä ja liikekumppaneilta vaadittavin salassapitositoumuksin.

10. Liikeidea ja liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelmassa tarkastellaan perustettavan yrityksen toimintaympäristöä. Siinä määritellään yritykselle selkeät lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteet. Yrityksen perustajat laativat liiketoimintasuunnitelman yleensä kirjallisesti. Liiketoimintasuunnitelmalla on tärkeä merkitys haettaessa esim. pankkilainaa toiminnan käynnistämiseksi. Liiketoimintasuunnitelma sisältää yleensä ainakin seuraavat kohdat:

10.1 Yritystoiminnan kuvaus

- kuka perustaa (nimet), milloin perustaa (ajankohta), mitä perustaa (yrityksen nimi ja muoto)
- liikeidean lyhyt ja selkeä kuvaus
- tavoitteet ja päämäärät

10.2 Markkina-analyysi

- tuotteen tai palvelun tämänhetkiset markkinat
- asiakkaiden analysointi
    - markkinoilla vallitseva kilpailutilanne ja kilpailijat
    - hintastrategia markkinoilla ja oman tuotteen hinnoittelu
    - tuotteen tai palvelun elinkaarianalyysi
    - markkinoiden riskit
    - SWOT-analyysi
    - Vahvuudet
    - Heikkoudet
    - Mahdollisuudet
    - Uhat

10.3 Toiminnan aloittaminen

- tarvittava pääoma (työvoima, toimitilat, raaka-aineet ja muut)
- käyttöomaisuus
- tuotannontekijöiden saatavuus
- tuotantoprosessin kuvaus
- tuotantobudjetti

10.4 Markkinointisuunnitelma

- analysointi ja markkinointistrategia
- lanseeraus
- kampanjat

10.5 Tuotteen/palvelun kehittäminen

- nykytilanne, kehittäminen ja tavoitteet
- suojaaminen
- kilpailijoiden strategiat ja kehittämisen tarve
- budjetti

10.6 Strategian pääsuunnat

- kilpailuedun kuvaaminen
- kilpailuedun hyödyntäminen
- sijoittuminen markkinoilla
- markkinoiden kehittäminen
- hinta
- laatutaso
- imago

10.7 Yrityksen organisaatio

- sopivin yritysmuoto
- organisaation rakenne
- yrityksen omistus
- ulkoisten palvelujen käyttö

10.8 Yrityksen toiminnan arviointi ja ennustaminen

- vaadittavat alkuinvestoinnit ja niiden rahoitus
- alustava kassabudjetti
- katetuottoanalyysi (myynnin kriittinen piste)
- rahoitussuunnitelma alustava tuloslaskelma